

MODERN SCIENCE:
challenges of today

Collective monograph

ISBN 978-80-974336-6-6

EAN 9788097433666

ISBN 978-80-974336-6-6

EAN 9788097433666

Modern science: challenges of today: Collective monograph. Bratislava, Slovakia, 2023.

The purpose of the monograph is to acquaint the scientific community with the results of research, in which separate ways of solving the fundamental task are proposed - the substantiation of a new scientific paradigm as the basis for solving the development of modern science, including from the point of view of the problems of the development of the entire global world. The scientific novelty of such a statement of the task and the possibility of its solution lies in the fact that all development problems are considered from the standpoint of defining a single goal, as well as from the standpoint of integrity, systematicity, and complexity, and on the basis of the unification of all sciences and spiritual knowledge into a single transdisciplinary knowledge and only in relation to the revealed objectively set goal of development. This provided the keys to the formation of a new modern scientific paradigm. Its practical use allows for the structural and systemic restructuring of science in such a way that the solution to development problems is formed not by the "trial and error" method, but is realized with an understanding of the ultimate goal and in the interests of each specific person living on the planet "Earth" and with a predictive horizon for the whole perspective, the goal will not be achieved yet.

Reviewers:

Asociat prof. Molnar Shandor, Cs.
Conf. univ. dr. Berlingher Daniel
Conf. univ. dr. Ioan-Mircea Farcash
S.L. Dr. Lile Ioana
Dr. Asociat prof. Ioan-Liviu Taut

Prof. JUDr. Dmytry Byelov, DrSc.
Asociat prof. Taras Datio
Asociat prof. Herzanich Vitaliy, Cs.
Prof. JUDr. Myroslava Bielova, DrSc.

Responsible secretary:

Myroslava Zan

UNIVERSITATEA DE VEST
"VASILE GOLDIȘ"
din ARAD

CONTENTS

PART 1. APPLIED SCIENCES IN MODERN REALITIES: PROBLEMS AND PROSPECTS

КОМПОЗИТ НА ОСНОВІ СИСТЕМ СОПОЛІМЕР – ЧЕРВОНИЙ ШЛАМ <i>Мельник Л.І.</i>	6
ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОТРУЙНИКІВ НАСІННЯ ПРОТИ БУРОЇ ПЛЯМИСТОСТІ ЛИСТЯ СОРГО ЗЕРНОВОГО В ПОЛІССІ УКРАЇНИ <i>Столяр С.Г., Трембіцька О.І., Журавель С.В., Клименко Т.В.</i>	39
MINIMIZING THE LEVEL OF CHEMICAL POLLUTION IN WORKING AREAS AT INDUSTRIAL SITES WITH AIR SUCTION SYSTEM AND NEUTRALIZATION <i>Rusakova T.</i>	49
PART 2. CHANGES IN THE FIELD OF ECONOMY, MANAGEMENT AND TOURISM: TODAY'S CHALLENGES	
ЗАГАЛЬНИЙ СТАН ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ <i>Тимошик Н.С.</i>	89
ОЦІНЮВАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЕКСПОРТУ ТЕХНОЛОГІЙ ХАРЧОВОГО ВИРОБНИЦТВА В УМОВАХ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ <i>Капа Н.І.</i>	124
DIGITAL TRANSFORMATION OF UKRAINIAN REGIONS IN MODERN CONDITIONS <i>Kostovyat H., Rogov V.</i>	140

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ
Химич І.Г. 150

MODELING OF STATE DEBT SECURITY THRESHOLD
LEVELS EVALUATION PROCESSES
Pilko A.D., Chepyha B.T. 182

СТРУКТУРНІ ФОНДИ ПОЛІТИКИ ЗГУРТУВАННЯ ЄС
Балак І.О. 203

PART 3. HEALTH CARE: INNOVATIONS AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT

DEVELOPMENT OF FEED ADDITIVES BASED
ON METAL NANOPARTICLES FOR THE CORRECTION
OF TRACE ELEMENT DISEASES IN POULTRY
*Naumenko S., Koshevoy V., Matsenko O.,
Miroshnikova O., Bespalova I.* 218

ГЕНЕЗИС ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
ПСИХІАТРИЧНОГО ПРОФІЛЮ В КРАЇНАХ ЄС
ТА В УКРАЇНІ ЯК БЕЗПЕКОВА ДЕТЕРМІНАНТА
НАДАННЯ ПСИХІАТРИЧНИХ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ
(ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ)
Чорна В.В., Махнюк В.М. 246

PART 4. MODERN LEGAL SCIENCE: THEORY AND PRACTICE OF APPLYING THE LATEST PARADIGM

THE CONSTITUTION OF THE STATE: THEORY AND PRACTICE
Byelov D.M., Bielova M.V. 299

SUBSTANTIAL DAMAGE AS A SIGN OF THE CRIME,
WHICH IS PROVIDED BY PART 3 OF ARTICLE 382
OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE
Karпова N., Tokarieva K. 323

INFORMATION TECHNOLOGIES AND CHALLENGES FOR THE PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS: ADMINISTRATIVE AND LEGAL ASPECTS OF PROVISION <i>Malets M.R.</i>	340
THE PROCEDURE FOR THE CONCILIATION OF THE PARTIES IN THE ADMINISTRATIVE COURT IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION OF UKRAINE <i>Slyvka M., Slyvka V.</i>	360
PART 5. THEORETICAL FOUNDATIONS OF PHILOLOGY, PEDAGOGY AND PSYCHOLOGY: CHALLENGES OF TODAY	
MEDIA RELIGIOSITY AS A FACTOR OF POSTTRAUMATIC GROWTH <i>Kostruba N.</i>	377
SEMANTIC ANALYSIS OF NEWS CODES AND MEDIA TOPICS <i>Balalaieva O.</i>	397
LEXICAL AND GRAMMATICAL FEATURES OF WORD FORMATION OF NEOLOGISMS DURING THE PANDEMIC IN ENGLISH <i>Tepla O.</i>	420

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Химич І.Г.,
*к.е.н., доцент кафедри управління інноваційною діяльністю
та сферою послуг,
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя,
факультет економіки та менеджменту
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2728-2007>
e-mail: khymych31@gmail.com*

Вступ.

Розвиток країни характеризується розвитком загального стану її бізнесу, який розвивається саме завдяки інноваційності в цілому. Адже, саме забезпеченість достатнього рівня інноваційного розвитку надає значні можливості щодо збереження достатніх конкурентних позицій як державі, так і її бізнес-середовищу на національному та міжнародному рівнях.

Взагалі, інноваційна діяльність виступає головними мотиваційними та стимулюючими заходами для розвитку рівня національного бізнесу, для забезпечення його конкурентоспроможного стану в сучасному бізнес-середовищі як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках діяльності. Саме такий вид діяльності здійснює та забезпечує значний вплив на переважну більшість трансформаційних процесів бізнесу зокрема, й країни в цілому.

Проте, варто зазначити й про той факт, що розвиток інноваційної діяльності відбувається саме завдяки наявності кризових явищ та кризових ситуацій. Адже, кризові умови якраз і виступають в даному стані як певні адаптаційні механізми та стимули до дії, що відображаються у створенні кардинально нових шляхів та можливостей щодо виходу із наявних негативних ситуацій.

Що ж стосується України, то не встигнувши ще повністю «оговтатися» від кризи, що була пов'язана із COVID-19, як отримала нові виклики – повномасштабну війну із росією, яка ще більше погіршила й до того нестійку бізнес-ситуацію в країні із наявни-

ми кризовими чинниками. Але, саме така ситуація досить широко змогла «висвітлити» всі наявні та потенційні як загрози, так і можливості, зокрема, й ті, які формуються на основі впровадження інноваційної діяльності в національному бізнесі. Саме такі можливості, за умови їхньої ефективної реалізації, зможуть вивести Україну на новий шлях свого розвитку. Проте, даний механізм потребує значної міжнародної підтримки, а також суттєвої допомоги уряду тощо.

Основна мета даного дослідження полягає в проведенні комплексної ґрунтовної фінансово-економічної оцінки щодо стану інноваційної діяльності в Україні в умовах воєнного стану.

Досягнення поставленої мети здійснюється за допомогою визначених до розгляду основних завдань, а саме:

1) представлення загальної характеристики стану інноваційної діяльності в Україні в умовах війни, на основі виявлення основних проблем та представлення можливих шляхів вирішення даної ситуації на державному рівні;

2) здійснення оцінки щодо стану інноваційності національного бізнесу на міжнародній арені, на основі дослідження динаміки результатів міжнародних інноваційних показників та виокремлення наявних загроз в цілому.

Тому, враховуючи теперішню бізнес-ситуації в країні, дослідження стану інноваційної діяльності, а також проведення оцінки щодо існуючого рівня її можливого розвитку виступає одним із головних питань як для керівників підприємств всіх типів та розмірів, так і держави як основного гаранта щодо забезпечення виконання та ефективної реалізації таких заходів.

Виклад основного матеріалу дослідження.

I. Загальна характеристика стану інноваційної діяльності в Україні в умовах війни: основні проблеми та шляхи вирішення.

Наявність повномасштабної війни в Україні є одним із екзистенційних викликів для її національної промисловості. Адже, промисловий бізнес і так часто був змушений доволі активно зменшувати витрати та вкладати кошти в різного роду інновації, та зміщував фокус із забезпечення свого розвитку на механізм забезпечення діяльності в контексті «виживання». Проте, не дивлячись на це все, національний бізнес все ж бачить можливості щодо суттєвого відновлення власної інноваційної діяльності, в

основному, за допомогою застосування ефективних галузевих програм підтримки, різного роду фіскальних стимулів, а також й інших важливих заходів, що запроваджуватимуться на рівні держави. Такий висновок сформовано на основні отриманих результатів від проведеного щомісячного опитування підприємців протягом квітня 2023 року в Україні, яке здійснили фахівці Інституту економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД).

Варто зазначити, що наявність, так званого, «економічного фронту» значно впливає на поставлений досить високий рівень очікувань щодо здійснення «модернізації» країни, проте, для деяких галузей такі інноваційні впровадження на даний час є просто нереалістичними напрямками розвитку, адже, це все потребує, перш за все, значну частину капіталовкладень, а також і фахівців спеціального рівня фаховості тощо. Крім цього, із однієї сторони, частина бізнесу, який є переважно експорто-орієнтованим, продовжує працювати в напрямку щодо впровадження та ефективного застосування необхідних інновацій. А з іншого, – велика частка підприємств країни зазнали досить суттєвого скорочення рівня власного виробництва, продажів, а також й експорту, в результаті чого, все це змушує зосереджуватися та вживати всіх необхідних заходів щодо напрямів забезпечення виживання бізнесу в таких складних кризових умовах його функціонування. Проте, очевидним є і залишається той факт, що без запровадження істотної активізації інноваційно-орієнтованої діяльності підприємств просто неможливо буде спланувати та реалізувати необхідне відновлення національного бізнесу на макрорівні.

Отримані результати щодо проведених опитувань лише підтверджують наявні зміни пріоритетів національного бізнесу. Так, протягом квітня 2023 року, серед усіх наявних перешкод (загроз) для забезпечення зростання рівня виробництва, всього лише три 3,0 %, від усіх опитаних керівників підприємств, зазначили про використання застарілих технологій (*рис. 1*) [5; 6].

Рисунок 1. Динаміка використання застарілих технологій національним бізнесом, як одна із суттєвих перешкод для забезпечення зростання рівня виробництва протягом 2013-2023 років, відсотки

Примітка: запозичено із джерела [6]
 (Нове щомісячне опитування підприємств
 «Український бізнес під час війни», проведене ІДЕ)

На жаль, це один із найнижчих показників порівняно із всіма дослідженнями, які проводилися ІЕД протягом останніх двох десятиліть, починаючи ще із 1998 року. Також, на сьогоднішній час домінуючими стали наступні проблеми (загрози) для здійснення ефективної інноваційної діяльності українського бізнесу, а саме: наявність доволі несприятливої політичної ситуації, в основному викликана повномасштабною війною та значно низький рівень попиту тощо.

Потрібно наголосити на тому, що існуюча суттєва проблема щодо наявності використання застарілих технологій, чомусь завжди залишалася в тіні відносно інших важливих та першочергових викликів для національного бізнесу. Також наявність виникнення все нових і нових кризових процесів та явищ в українській економіці, ще більше зменшували увагу національного бізнесу до нових технологій. Так, спочатку питання про наявність застарілих технологій не обго-

ворувалися протягом 2008-2009 років через існування світової економічної кризи, а пізніше, протягом 2014-2015 років – через початок російської агресії і, як наслідок цього, початок економічної кризи в Україні. Винятком, серед цього всього, були лише кризові явища, що пов'язано із виникненням пандемії на основі вірусу COVID-19 на початку 2020 року в Україні, які значно підсилили та зосередили увагу підприємців (бізнесу) до наявного рівня технологій, зокрема, це пов'язано із переведенням значної частки працюючих онлайн, а також виникненням істотної потреби у нових товарах та послугах.

В загальному, національний бізнес є досить обережним щодо актуальності інновацій [6] в даних умовах його діяльності. Так, проведені опитування ІДЕ, свідчать про наступне, не дивлячись на воєнні дії на території країни, інновації все ж таки, залишаються доволі актуальним питанням для значної частини підприємств саме виробничого сектору (принаймні, в декларативному варіанті). Зокрема, 23,0 % від опитаних керівників підприємств вказали на те, що запровадження різного роду інновацій залишається важливим пріоритетом у їхній роботі. Для 46,0 % від опитаних керівників підприємств, інновації залишаються актуальними лише в окремих бізнес-ситуаціях, зокрема, таких як забезпечення достатнього рівня конкуренції. А, от 31,0 % респондентів зазначили, що інновації для них взагалі є неактуальними. Але, тут потрібно зазначити, що значна частина із них не здійснювали інноваційної діяльності навіть ще до початку війни.

Проте, як і в мирні часи, актуальність застосування різного роду інновацій на пряму залежить від наявного розміру бізнесу. Адже, із збільшенням розміру підприємств, зростає і ймовірність того, що впровадження інновацій буде значним пріоритетом у їхній діяльності, або ж актуальним у різноманітних конкурентних бізнес-ситуаціях, що виникатимуть за даних умов їхньої діяльності.

Тому, що стосується великого бізнесу, то тут для 38,0 % від усіх опитаних підприємств застосування інновацій є дуже актуальним заходом для забезпечення та розвитку їхньої діяльності. Для 42,0 % від опитаних – використання інновацій в їхній діяльності є актуальним лише за наявності бізнес-випадків чи окремих конкурентних бізнес-ситуацій. А, от для 20,0 % опитаних, це є взагалі неактуальним для їхньої бізнес-діяльності.

Проведені опитування керівників середнього бізнесу свідчать про наступне: так, для 27,0 % від опитаних з упевненістю заявили

про високу актуальність застосування інновацій у своїй діяльності; 47,0 % від опитаних стверджували, що для їхньої діяльності інновації є актуальними лише за наявності певних конкурентних бізнес-ситуацій; 27,0 % опитаних не вважають використання інновацій у власній діяльності актуальним.

Опитування керівників малих підприємств характеризуються наступними отриманими результатами, а саме: 13,0 % опитаних вважають використання різного роду інновацій у своїй діяльності дуже актуальним завданням; 46,0 % від опитаних зазначили, про необхідність застосування інновацій в їхній діяльності лише за умови виникнення необхідних конкурентних бізнес-ситуацій; 41,0 % опитаних взагалі не потребує впровадження інновацій у власні бізнес-процеси.

Найнегативніші результати опитувань щодо необхідності та актуальності використання інновацій в діяльності отримано із опитування керівників мікропідприємств. Так, всього лише 8,0 % із них вважають застосування інновацій для підтримки та розвитку своєї діяльності дуже актуальним заходом. 50,0 % опитаних наголосили на тому, що розглядають використання інновацій у власній діяльності лише за виникнення певних конкурентних бізнес-умов. 43,0 % опитаних взагалі не потребують використання інновацій для своєї діяльності. Отже, варто зауважити, що наявність війни в країні значно вплинула на збільшення розриву щодо спроможності бізнесу застосовувати різного роду інновацій для своєї діяльності. В даному аспекті, саме мікробізнес найбільше зазнав негативного впливу та значно постраждав від війни, що й відобразилося на його демонструванні найнижчих темпів відновлення в цілому, та вдосконалення, зокрема. Це доволі важливий та тривожний момент щодо підтримки й забезпечення необхідного рівня спроможності цього бізнесу щодо можливостей його модернізації та оновлення.

Що ж стосується отриманих галузевих результатів згідно проведених опитувань, то вони витягують на поверхню ще більш глибокі наявні галузеві проблеми. Як от, наприклад, те, що для половини – 50,0 % національних виробників будівельних матеріалів інновації є взагалі неактуальними, і саме цим можна пояснити те, що ця галузь є однією із тих, яка протягом тривалого часу демонструвала найгірші результати щодо свого відновлення через наявну кризу будівництва. Крім цього, варто зазначити і про те, що аж для 22,0 % машинобудівних підприємств, інновації теж не є неактуальними і не знаходяться

в пріоритеті, хоча цей бізнес якраз і представляє найбільш технологічні виробництва.

Докладніше, в розрізі галузей промисловості, інформація про отримані результати опитування керівників національного бізнесу щодо актуальності інновацій, проведені ІДЕ [5; 6] протягом першої половини 2023 року, має наступний характер, особливості та специфіку. Так, металургічна промисловість відображає наступні отримані результати щодо необхідності застосування інновацій: 36,0 % від опитаних вважають використання інновацій у своїй діяльності взагалі не актуальним; 27,0 % опитаних вважають застосування інновацій в їхній діяльності доречними лише тоді, коли виникає така необхідність, наприклад, певна «конкурентна» бізнес-ситуація; 36,0 % від опитаних, навпаки, згодні, що застосування різного роду інновацій у своїй діяльності за даних умов є доволі актуальним процесом.

Хімічна галузь промисловості характеризується наступними отриманими результатами, а саме: 35,0 % від опитаних вважають, що використання інновацій у їхній діяльності є неактуальними завданнями; 48,0 % опитаних заявили, що бачать зміст застосування інновацій в діяльність, лише за наявності виникнення гострої потреби в них; 17,0 % опитаних, навпаки, висловилися за необхідність використання інновацій.

Опитування керівників машинобудівної галузі відображають наступні результати щодо використання інновацій: так, 22,0 % від опитаних вважають, що використання інновацій для їхньої діяльності є взагалі неактуальним; 50,0 % опитаних зазначили, що застосування інновацій бачать лише за настання гострої умови щодо такої необхідності; і лише 28,0 % від опитаних розглядають інновації як дуже актуальну річ сьогодення для підтримки та забезпечення свого ефективного функціонування на перспективу.

Опитування керівників деревообробної промисловості мають такі отримані результати як: 30,0 % від опитаних висловили думку про неактуальність застосування інновацій для своєї діяльності; натомість, 48,0 % від опитаних вважають використання інновацій актуальним, лише за виникнення такої умови чи гострої потреби; проте, 22,0 % опитаних згодні із варіантом доречності та актуальності впровадження інновацій для забезпечення ефективної діяльності за наявних умов.

Галузь виробництва будівельних матеріалів показує такі результати опитувань керівників цього бізнесу відносно необхідності засто-

сування інновацій як: 50,0 % опитаних взагалі не вважають інновації чимось дуже актуальним для своєї діяльності; 48,0 % опитаних вбачають впровадження інновацій лише тоді, коли виникає гостра потреба в запровадженні такого процесу для їхньої діяльності в загальному; і тільки 4,0 % від опитаних зауважили на надзвичайно високу необхідність використання інновацій для цієї галузі тощо.

Харчова сфера промисловості характеризується таким співвідношенням отриманих результатів щодо необхідності використання інновацій, а саме: 31,0 % опитаних заявив про недоречність та неактуальність застосування інновацій; 53,0 % від загального числа опитаних вбачають необхідність впровадження різного роду інновацій в даній галузі за умови виникнення гострої потреби в них; 16,0 % від опитаних керівників бізнесу відмітили про високий рівень актуальності застосування інновацій в свою діяльність у цій сфері включаючи дані умови її функціонування.

Результати опитувань керівників легкої промисловості відображають наступне: 44,0 % від опитаних вважають інновації неактуальними; 35,0 % висловили думку про застосування різного роду інновацій в своїй діяльності лиш при виникненні гострої конкуренції в цій сфері; 21,0 % опитаних вважає доволі актуальним впровадження інновацій в свою діяльність для підтримки її високого рівня функціонування в теперішній час.

Поліграфічна сфера характеризується такими отриманими результатами опитувань, а саме: 64,0 % від опитаних заявили про неактуальність впровадження інновацій у свій бізнес; 27,0 % опитаних вважають застосування інновацій у цій галузі лиш за виникнення такої необхідності та наявності конкурентної боротьби тощо; 9,0 % від опитаних висловилися на актуальність використання інновацій в свою діяльність.

Важливо зазначити і про, так звану, «інноваційну необхідність» для підприємства, адже, зрозуміло, що чим більшим за розміром є, або стає підприємство, тим більше зростає його потреба в забезпеченні збільшення рівня впровадженості видів інноваційної діяльності. Даний фактор «інноваційності» справлятиме для підприємств неабияку роль, передусім, що полягатиме в забезпеченні його розвитку на перспективу, а також значно допомагатиме та сприятиме збереженню власних конкурентних позицій в сьогоднішньому «жорсткому» бізнес-середовищі, тобто забезпечить певного роду його «виживання» та, за одно, й адаптацію за даних умов ведення бізнесу

тощо. Крім цього, потрібно відмітити про те, що проведенні фахівцями опитування керівників підприємств, відображають те, що 18,0 % національних підприємств не використовували інноваційну діяльність узагалі, тобто не здійснювали такий вид власної діяльності ні за час війни, ні в той період, коли вона ще не набула масштабного формату. Якщо ж це відобразити за розміром підприємств, то картина буде наступною, а саме: так, на великих вітчизняних підприємствах, 8,0 % із них не використовували інноваційну діяльність; 12,0 % від опитаних серед середнього розміру національних підприємств також не здійснювали інноваційної діяльності; малий бізнес відображає, що 26,0 % від опитаних не застосовували такий вид серед власної діяльності як – інноваційний; мікропідприємства складають аж 59,0 % від загальної кількості опитаних, які не реалізовували інноваційну діяльність у своїй роботі взагалі.

Що ж стосується опитаних керівників підприємств щодо використання інноваційної діяльності за їх галузевою приналежністю, то тут будуть наступні результати: 9,0 % вітчизняних підприємств металургійної галузі взагалі ніколи не застосовувати інноваційну діяльність у своїй роботі; хімічна галузь показала, що лише 4,0 % від опитаних підприємств, що її представляють не використовують інновації; галузь машинобудування відображає 15,0 % від усіх опитаних, що ніколи не здійснювали інноваційної діяльності; вітчизняні підприємства деревообробної промисловості складають 27,0 % від частки опитаних як такі, що не займаються інноваційною діяльністю; галузь підприємств, що належать до сфери виробництва будівельних матеріалів показала підсумок на рівні 33,0 %, що не застосовували інноваційної діяльності взагалі ніколи; підприємства харчової сфери свідчать про те, що 22,0 % із них також не використовують в своїй діяльності інноваційну; опитування підприємств легкої галузі відображає 27,0 % тих, які не реалізують інновації в своїй роботі; найбільший результат щодо не використання в своїй діяльності інновацій мають підприємства поліграфічної сфери – аж 36,0 %. Отже, можна побачити за отриманими результатами опитувань керівників підприємств, які належать до різних галузей промисловості, що найчастіше та найбільше інноваційну діяльність застосовують підприємства, що відносяться до таких сфер як: металургійна, хімічна, а також машинобудівна; натомість, найменше застосовують інноваційну діяльність такі підприємства промисловості як виробництво будматеріалів та поліграфічна сфера.

Як і в кожній кризовій бізнес-ситуації, для інноваційної сфери діяльності підприємств, зокрема, що полягає в можливостях щодо забезпеченості та підтримки розвитку зростання виробництва продукції та надання послуг існує ряд певних загроз та перешкод [5; 6]. З огляду, на проаналізовану інформацію, в загальному, можна було б із упевненістю стверджувати про те, що на даний час істотними перешкодами для здійснення інноваційної діяльності в національному бізнесу є наявність застарілих технологій та обладнання тощо. Проте, це не зовсім так. Як свідчать результати дослідження, станом на 01.01.2023 рік тільки 3,0 % від всіх опитаних підприємств вказали на наявність для себе такої перешкоди. Для порівняння 01.04.2021 року така перешкода для підприємців складала 17,0 %, а 01.01.2021 року – 22,0 %. Тому, загроза «застарілі технології», згідно отриманих результатів опитувань керівників підприємств, розташувалася на одному із останніх місць в загальному рейтингу наявних перешкод на початку 2023 року.

Наступною перешкодою для бізнесу є «проблеми із енергопостачанням», яка станом на 01.01.2023 рік склала 4,0 %. Для порівняння, значення такої загрози за 01.01.2021 рік складало 13,0 %, а за 01.04.2021 рік – 25,0 %. Перешкода для бізнесу «корупція» станом на 01.01.2023 рік дорівнює тільки 7,0 % від всіх опитаних керівників вітчизняних підприємств. Станом на 01.01.2021 року даний показник становив 27,0 %; станом на 01.04.2021 рік – 15,0 %. Загроза «нестача виробничих потужностей» для національного бізнесу на початок 2023 року складала 9,0 %. Станом на 01.01.2021 рік дана перешкода була в розмірі 16,0 %, за четвертий квартал 2021 року – 15,0 % від усіх опитаних. Проблема «висока ставка за кредит» на початок 2023 року знаходилася на рівні 9,0 %. За перший квартал 2021 року дана перешкода дорівнювала 35,0 %, а за четвертий квартал 2021 року – 21,0 %. Перешкода для бізнесу «нестача кваліфікованих працівників» на початок 2023 року, за результатами опитувань керівників підприємств, дорівнювала 12,0 %, натомість, на початку 2021 року дана загроза становила 19,0 %, а в квітні 2021 року – 20,0 %. Бізнес-перешкода «доступність кредитування» також має спадну динаміку, та за перший квартал 2023 року складає 13,0 %, для порівняння її результату – за перший квартал 2021 року – 30,0 %, за четвертий квартал 2021 року – 21,0 %, відповідно. Загроза «зміни в економічному законодавстві» на початок 2023 року склала 13,0 %, це значно менший результат, порівняно із результатами отриманими

в першому кварталі 2021 року – 30,0 % та четвертому кварталі 2021 року – 26,0 %, відповідно. «Високий конкурентний тиск» – перешкода, яка все ще має незначне значення для національного бізнесу на початку 2023 року – 15,0 %. Проте, дана перешкода займала значну частку протягом першого кварталу 2021 року – 64,0 % та четвертого кварталу 2021 року – 57,0 %, порівняно із результатом першого кварталу 2023 року. «Недостатність сировини» за результатами опитувань станом на початок 2023 року складала 18,0 %, та є все ж нижчою за показники отримані в першому кварталі 2021 року – 33,0 % та четвертому кварталі 2021 року – 24,0 %, відповідно. Загроза, яка відображає «високий регуляторний тиск» має дещо вищий результат відносно значень вище перерахованих видів бізнес-загроз, та складає у підсумку на початок 2023 року 20,0 % від опитаних керівників вітчизняних підприємств. Для порівняння, в першому та четвертому кварталах 2021 року результат цієї бізнес-загрози був на рівні 30,0 %. «Надмірне оподаткування» теж є суттєвою перешкодою на шляху до активізації необхідного інноваційного рівня національних підприємств. Станом на перший квартал 2023 року дана загроза становила 21,0 %. Проте, в першому кварталі 2021 року ця загроза була на рівні 51,0 %, а от в четвертому кварталі 2021 року – 44,0 %. Бізнес-перешкода «проблема ліквідності» для національних підприємств станом на 01.01.2023 рік дорівнювала 27,0 % від частки опитаних їх керівників. Станом на 01.01.2021 рік ця загроза була на рівні 54,0 %, станом на 01.04.2021 рік – 40,0 %. Що ж стосується перешкоди для бізнесу «несприятливий регуляторний клімат», то її результат на початок 2023 року складав 32,0 %. Станом на перший квартал 2021 року – 43,0 %, станом на четвертий квартал 2021 року – 39,0 % від загальної частки всіх опитаних керівників бізнесу. «Низький попит» теж є суттєвою перешкодою, про що свідчить отриманий на початку 2023 року її результат – 39,0 %. За перший квартал 2021 року дана загроза складала аж 70,0 % від частки опитаних підприємців, за четвертий квартал 2021 року даний показник дещо скоротився та відображав уже 54,0 %. «Несприятлива політична ситуація» в даному рейтингу існуючих найактуальніших перешкод для національного підприємництва та бізнесу займає лідируючу позицію, адже, станом на 01.01.2023 року її результат мав найвищу позначку серед зазначених та дорівнював 51,0 % від частки усіх опитаних керівників. Проте, для порівняння станом на 01.01.2021 року дана загроза становила 33,0 %, станом на 01.04.2021 року – 27,0 %.

Отже, як підсумок, варто відмітити, що найактуальнішими та домінуючими для національного бізнесу на даний час виступають такі проблеми (перешкоди), які відображаються в наявній несприятливій політичній ситуації, що існує в країні, а також наявному низькому рівні попиту та несприятливому регуляторному кліматі тощо. Натомість, найменш актуальною із зазначеного переліку є наявність проблеми щодо застарілих технологій та обладнання. Крім цього, в 2021 році існувала значна бізнес-загроза для підприємців – «обмеження через COVID-2019»: станом на перший квартал 2021 року даний показник складав 85,0 %, станом на 01.04.2021 року – 41,0 %.

Як би це не звучало, проте, із проведених досліджень [5; 6] випливає, що, в основному, видатки для забезпеченості та підтримки саме інноваційної діяльності в країні не є на першому місці і, як наслідок цього, не є в пріоритеті. Варто ще раз зауважити на тому, що початок повномасштабної війни в країні змусив промислові підприємства та бізнес значно та доволі суттєво зменшити витрати щодо проведення інноваційної діяльності. Загальний стан щодо цієї ситуації можна представити на основі отриманих результатів показника «індекс зміни витрат на інновації» за розміром підприємств: так, даний показник для мікропідприємств складав -0,35; для малих підприємств значення цього показника було на рівні -0,36; середні підприємства отримали результат показника в розмірі -0,30; для великих підприємств даний індекс дорівнював 0,05 пункти. Тобто, можна відмітити, що лише великі підприємства національного бізнесу характеризувалися відносно позитивним отриманим результатом показника «індекс зміни витрат на інновації» за першу половину 2023 року.

Крім цього всього, потрібно відмітити і про те, що аж 42,0 % вітчизняних підприємств країни почали суттєво скорочувати власні витрати, у зв'язку із наявністю війни. Натомість, 39,0 % національного бізнесу зуміли залишити власні витрати на здійснення інноваційної діяльності на довоєнному рівні. А, от 19,0 % підприємств, в основному, були змушені із врахуванням наявних умов функціонування, значно збільшувати дані витрати тощо.

Найкращий стан щодо інноваційної діяльності був тільки в підприємств, чий бізнес можна характеризувати як великий. Саме великий бізнес зумів збільшувати витрати на підтримку власної інноваційної діяльності, на противагу, їх скороченню (дане співвідношення складає 35,0 % до 29,0 %, відповідно). Проте, 36,0 % підприємств, що відносяться до великого бізнесу залишили той же рівень витрат

на інноваційну діяльність, що й був до війни. Отже, великі підприємства краще здатні керувати витратами щодо забезпеченості та підтримки власної інноваційної діяльності за будь-яких умов, чи то кризових, чи то «мирних».

Результати щодо індексу змін витрат на інновації за галузями національної промисловості [5; 6] мають наступні значення: для металургійної промисловості даний показник є на рівні -0,10; для хімічної промисловості дорівнює -0,23; для машинобудування є в розмірі -0,29; для деревообробної промисловості склав -0,21; для галузі виробництва будівельних матеріалів дорівнював -0,50; для харчової галузі становить -0,32; для легкої галузі складає на рівні -0,18; поліграфічна галузь має результат -0,29. З наведених даних видно, що найскладнішою ситуацією щодо підтримки достатнього рівня інноваційної діяльності є для галузі промисловості, що представляє виробництво будівельних матеріалів, найкраща ситуація в даному напрямі є для металургійної та легкої промисловостей.

Крім цього всього, найкращі отримані результати щодо значень індексу змін витрат на інноваційну діяльність мають такі області як: Черкаська (0,19), Рівненська (0,42), Тернопільська (0,27) та Чернівецька (0,05). Така ситуація в цих регіонах пояснюється тим, що тут, по-перше, відбувалася значна релокація національного бізнесу, по-друге, у зв'язку із першим пунктом, підприємства спрямовували свої дії на забезпеченість нарощення витрат на підтримку та розвиток інноваційної діяльності, аніж, на рівень її скорочення, по-третє, бізнес на цих відносно «мирних» територіях має більше можливостей для забезпечення власної ефективної діяльності тощо. Найгіршими ж результатами щодо отриманих значень даного індексу витрат характеризуються наступні області країни, а саме: Дніпропетровська (-1,00), Житомирська (-1,00) та Сумська (-0,92).

Також, доцільно зауважити і те, що не дивлячись на це все, теперішня бізнес-ситуація виглядає значно оптимістичніше, ніж, це було влітку 2022 року. Після року наявності війни в країні, значній частині її бізнесу таки вдалося суттєво відновити як обсяги виробництва (надання послуг), так і обсяги експорту.

В даному дослідженні вартим уваги є представлення основних перешкод для національного бізнесу, що мають значний вплив на скорочення рівня витрат щодо підтримки його інноваційної діяльності загалом. Отже, найосновнішими та найактуальнішим перешкодами (загрозами) щодо зміни рівня витрат на інноваційну діяльність

є наступні. Так, найсуттєвішою перешкодою для національного бізнесу в даному рейтингу є «зростання цін на сировину, матеріали, товари», й за підсумками отриманих опитувань у зв'язку із наявністю такої ситуації, 74,0 % керівників підприємств заявили про те, що вони скоротили витрати на подальшу підтримку власної інноваційної діяльності; 70,0 % із них зазначили, що залишили рівень витрат на існуючому довоєнному рівні; 71,0 % зуміли збільшити даний вид витрат. На другому щаблі розташувалася така суттєва бізнес-загроза як «складнощі, пов'язані із перевезенням сировини та готових товарів територією України»: 48,0 % від опитаних скоротили свої витрати в даному інноваційному напрямі; 40,0 % залишили такі витрати на незмінному рівні; 55,0 % керівників бізнесу спромоглися забезпечити їх зростання. Наступна перешкода відображає «зменшення попиту на продукцію та послуги», згідно якої: 47,0 % від опитаних керівників підприємств зменшили витрати на інновації; 31,0 % заявили про незмінність таких витрат; 27,0 % реалізували стратегію щодо збільшення рівня витрат на інновації. Загроза «нестача робочої сили внаслідок призову та/або виїзду працівників в інші місця» відображає наступне: 43,0 % керівників скоротили витрати, пов'язані із власною інноваційною діяльністю; 36,0 % залишили їх на незмінному рівні; 19,0 % управлінців зуміли збільшити рівень таких витрат. Перешкода «небезпечно працювати» також значно впливає на зміну рівня інноваційних витрат для вітчизняного бізнесу: 41,0 % підприємців у зв'язку із наявністю даної ситуації скоротили власні інноваційні витрати; 22,0 % із них не змінювали даний вид витрат; 14,0 % забезпечили зростання рівня витрат для збереження та розвитку інноваційної діяльності. Також, існує доволі значна бізнес-загроза, що відображає «розрив ланцюжків постачання», згідно якої: 34,0 % опитаних керівників бізнесу скоротили рівень власних інноваційних витрат; 34,0 % із них не змінювали дані витрати взагалі й залишили їх на довоєнному рівні; 36,0 % зуміли добитися зростання рівня інноваційних витрат для забезпеченості ефективності своєї діяльності на перспективу за наявних кризових бізнес-умов тощо. «Нестача обігових коштів» є чи не найважливішою перешкодою на шляху до продуктивної діяльності підприємств, так, згідно цього в національному бізнесі відбулися наступні зміни щодо стану інноваційності: 28,0 % керівників змушені були скоротити власні витрати на інновації; 18,0 % не змінювали кардинально «інноваційну» ситуацію; 34,0 % від частки опитаних сформулювали стратегію щодо забезпечення зростання витрат

для підтримки власної інноваційної діяльності за наявності даних умов ведення бізнесу. Негативний вплив на стан вітчизняного бізнесу спричинює і така загроза як «перебої із електро-, водо- та теплопостачанням», враховуючи яку виникла наступна ситуація: 23,0 % опитаних керівників бізнесу змушені були суттєво скоротити витрати на інноваційну діяльність; 34,0 % від загальної частки опитаних взагалі не змінювали власну бізнес-ситуацію щодо стану інноваційності; 18,0 % керівників розробили та реалізували ефективний план щодо збільшення витрат на власну інноваційну діяльність, в основному, за такої необхідності щодо галузевої приналежності.

Також, варто представити і наявні менш значущі причини щодо зменшення рівня витрат для інноваційної діяльності національним бізнесом, і хоча вони спричиняють дещо менш відчутний вплив, проте, вони існують. І до першої із таких перешкод потрібно віднести «пошкодження майна або товару внаслідок бойових дій», за якої: 10,0 % керівників бізнесу скоротили власні витрати для інноваційної діяльності; не змінювали рівень інноваційних витрат, а також змогли збільшити значення витрат для інновацій складає по 3,0 % від опитаних підприємств, відповідно. Перешкода «нестача палива» відображає наступний валів на зміну рівня витрат для підтримки інноваційної діяльності для підприємств: 7,0 % скоротили такий вид витрат; 9,0 % взагалі не змінювали величину інноваційних витрат; 5,0 % із них, навпаки, збільшили рівень витрат для інновацій. Загроза «державне регулювання курсу валют» відображає наступні зміни: так, 4,0 % підприємств змушені були скоротити рівень витрат для інновацій; 16,0 із опитаних залишили дану бізнес-ситуацію на незмінному, довоєнному рівні; 10,0 % мали змогу збільшити інноваційні витрати для підтримки своєї діяльності. Бізнес-загроза «корупція» характеризується таким станом речей як: 2,0 % керівників підприємств зменшили власні інноваційні витрати; 4,0 % не змінювали рівень такого виду витрат у своїй діяльності; 5,0 % збільшили витрати для власної інноваційної діяльності. Перешкода «блокування податкових накладних» відображає наступні результати для національного бізнесу: лише 2,0 % підприємств, у зв'язку із такою ситуацією, скоротили витрати на підтримку власної інноваційної діяльності; для 6,0 % від опитаних бізнес-ситуація залишилася на незмінному рівні; 1,0 % керівників зумів збільшити рівень витрат на інновації. Про те, що «не було проблем» із впевненістю заявили 2,0 % від опитаних керівників бізнесу, які скоротили витрати на інновації; 8,0 % заявили

про незмінність ситуації; 10,0 % підприємців спромоглися вплинути на зростання рівня такого виду витрат. Загроза, що включає «інше» свідчить на наступні зміни для витрат, що пов'язані із інноваційною діяльністю національного бізнесу, а саме: скоротили результати витрат для підтримки інноваційної діяльності та залишили інноваційне бізнес-середовище без змін лише, по 1,0 % від загальної частки опитаних керівників вітчизняних підприємств, відповідно; 0,0 % складають ті, хто б за таких умов зумів збільшити результат витрат для інноваційної діяльності.

Серед підприємств та бізнесу країни, які продовжують здійснювати діяльність щодо експорту під час воєнних дій, саме інновації найчастіше виступають основним пріоритетом у їхній діяльності. Також, саме найактивніші підприємства-експортери найчастіше були змушені значно збільшувати власні витрати для забезпечення достатнього рівня підтримки інноваційної діяльності. Проте, водночас, ті підприємства та бізнес, які припинили здійснювати експорт під час наявності війни в країні, змушені були значно скоротити власні витрати для підтримки інновацій тощо. Тому, не дивно, що саме такі підприємства найбільше відчували як нестачу попиту, так і нестачу робочої сили, а, заодно, і погіршення стану щодо безпечності бізнес-середовища для підтримки ефективної діяльності та продуктивності праці загалом.

Так, згідно із отриманими даними здійснених опитувань керівників підприємств [5], результати щодо актуальності запровадження інновацій для бізнесу є наступними: 1) для підприємств, які здійснювали експорт останні 12 місяців, а також до війни: 25,0 % вважає неактуальним; 45,0 % підтверджує таку актуальність, але за певних визначених бізнес-умов; 30,0 % із упевненістю заявляють про значну актуальність та пріоритетність у власній діяльності; 2) для підприємств, які не здійснювали експорт останні 12 місяців, але експортували до війни: 31,0 % вважає дані заходи неактуальними; 57,0 % підтверджує таку актуальність, але за наявності виникнення конкретної такої бізнес-потреби; 12,0 % наголосили на такій актуальності та пріоритетності в своїй діяльності.

Доцільно представити і те, яким чином змінилися витрати для інноваційної діяльності [5]: 1) для підприємств, які здійснювали експорт останні 12 місяців, а також до війни: 34,0 % керівників бізнесу скоротили такий вид витрат; 43,0 % втримали такі витрати на довоєнному рівні; 23,0 % підприємців збільшили рівень витрат для під-

тримки власної інноваційної діяльності; 2) для підприємств, які не здійснювали експорт останні 12 місяців, але експортували до війни: 82,0 % опитаних підприємців скоротили витрати на інновації; 11,0 % від частки опитаних заявили про незмінність рівня таких витрат; 7,0 % керівників бізнесу збільшили витрати для своєї інноваційної діяльності.

Отже, серед усієї кількості вітчизняних підприємства, що тримають курс на експортування під час воєнного періоду в країні, найчастіше саме інновації виступають головним пріоритетом у їхній діяльності. Найактивніші бізнес-експортери найчастіше збільшували рівень витрат для забезпечення підтримки своєї інноваційної діяльності. А, от саме ті підприємства, які за певних причин були вимушені припинити експортування, якраз і найбільше скорочували рівень витрат для власної інноваційної діяльності тощо.

У зв'язку із даною наявною ситуацією виникає доречне запитання: «Чи можливо здійснити національному бізнесу модернізацію без забезпечення істотної підтримки держави?». В загальному, бізнес країни вбачає високі очікування щодо здійснення модернізації всієї економічної сфери, проте, наразі немає та й не вистачає суттєвих практико-орієнтованих бізнес-рішень щодо ефективності забезпечення реалізації такого бізнес-процесу. В більшості на таку гостру необхідність щодо активізації інноваційної діяльності необхідна суттєва державна підтримка, на яку й найбільше натякають керівники промислових підприємств.

Тому, потрібно й виділити та представити основні напрями щодо того, які саме умови за заходи найбільше здатні простимулювати інноваційну діяльність вітчизняного бізнесу країни за теперішніх умов його перебування та функціонування в стані війни [5; 6]. Так, майже три чверті – 73,0 % опитаних керівників промислової сфери підприємств найперше вказали на необхідності запровадження та реалізації ряду спеціальних довгострокових програм щодо забезпечення якісної підтримки саме на галузевому рівні. Адже, станом на даний час існує доволі високий рівень щодо невизначеності бізнес-середовища в країні, що характеризується такими негативними показниками як: застоєм, деградацією, руйнуванням цілих галузей (особливо, це помітно на тимчасово окупованих територіях країни), і з таких наявних моментів та кризової бізнес-ситуації в цілому буде надзвичайно складно вибратися тільки за допомогою власних зусиль, потрібна значна та потужна підтримка державного рівня. Крім цього, національний

бізнес перебуває в стані значного очікування щодо реалізації таких галузевих програм, зокрема, опираючись на існуючий міжнародний досвід щодо відбудови інших повоєнних країн, в яких відбувалися дещо схожі події. На другому місці є те, що велика частка національних підприємств потребує ефективних фіскальних стимулів – 41,0 %. Найбільше такої потреби у реалізації фіскальних стимулів потребує мікробізнес країни, який актуалізує ряд питань щодо підтримки МСП в контексті здійснення відбудови. Також, національний бізнес значно потребує впровадження та реалізації спеціальних заходів щодо налагодженості контактів та комунікацій бізнесу із інноваторами, стартапами та науковими установами – 32,0 %, а також забезпеченість щодо підготовки спеціалістів – 32,0 %. Дані перелічені потреби, в основному відображають наявність існуючих традиційних проблем, що характеризуються слабкою взаємодією бізнесу із інноваторами, а також нестачею висококваліфікованих спеціалістів та фахівців, що стали ще більш відчутними за час війни.

Також потрібно зауважити і про те, що чверть національного бізнесу (26,0 %) потребує значної допомоги щодо розробки інноваційної стратегії підприємства. Таку потребу найгостріше відчувають мікропідприємства, які часто не розуміють, яким же саме чином проводити та здійснювати загальну їхню модернізацію, а тому очікують «підказок» та допомоги від держави. Проте, дана бізнес-ситуація супроводжується наявністю проблематичності щодо здійснення стратегічного планування і на рівні держави тощо. 14,0 % становить необхідність здійснення ефективної зовнішньої консалтингової підтримки. 4,0 % складають інші стимули, які зможуть забезпечити ефективне стимулювання інноваційної діяльності для національного бізнесу. Крім цього всього, фіксується й доволі значний рівень, так званої, невизначеності, адже, аж 31,0 % від опитаних керівників вітчизняних підприємств не спроможні чітко вказати конкретну причину щодо можливості здійснення ефективних стимулюючих заходів для підтримки їхньої інноваційної діяльності за даних умов війни та наявності кризи.

На останок, потрібно наголосити на тому, що стан інноваційної політики держави був малопомітним й до початку повномасштабної війни в країні, тому, враховуючи дану ситуацію та всі бізнес-події, уряд країни повинен зайняти стійку проактивну позицію та зуміти забезпечити ефективну та якісну відбудову як країни в цілому, так і її бізнесу зокрема, на основі сучасної стратегії модернізації.

II. Оцінка стану інноваційності національного бізнесу на міжнародній арені: основні показники та наявні загрози.

Важливим є зауважити про таку ситуацію як те, що в Україні вже багато років поспіль просто не існує і, як наслідок, немає ефективної інноваційної стратегії на рівні держави, яку б визнавали та підтримували усі категорії вітчизняних інноваторів, а також експертні спільноти. В основному, найважчою дана ситуація є в галузі промисловості, адже, виправити доволі складну ситуацію тут не змогли всі попередні уряди протягом всього періоду незалежності країни, не запропонували та реалізувавши комплексу дієвих та ефективних змін на основі певного управлінського механізму, а, тому, зберігся, так званий, тренд щодо загальної деіндустріалізації економіки держави, котрий став домінуючим протягом минулих років тощо. Враховуючи умови сьогодення, можна зрозуміти, що наявність війни в країні надзвичайно негативно впливає як на науку в цілому, так і на можливість ефективного впровадження та підтримки інновацій у промисловому бізнес-середовищі. Проте, потрібно врахувати й те, що дана кризова ситуація здатна створювати й кардинально нові можливості та перспективи щодо інноваційної діяльності в країні загалом. Але, чи має держава достатньо сил та чи є спроможною, щоб ефективно скористатися новими можливостями щодо покращення, відновлення та вдосконалення інноваційного сектору. На дане запитання можна відповісти, розглянувши та дослідивши результати показників, що характеризують стан інноваційного середовища країни протягом мирного та воєнного часу.

Здійснення огляду даних, вказаних у «European Innovation Scoreboard» протягом 2014-2022 років [4; 8], відображає те, що в Україні значно скоротилися результати показника, що відображає рівень «інноваційного розвитку в країні», саме про такий стан справ свідчить наступна динаміка його результатів: 2014 рік – 39 місце; 2015 рік – 38 місце (-1 позиція відносно результату показника минулого періоду); 2016 рік – 39 місце (+1 позиція порівняно із результатом показника за 2015 рік); 2017 рік – 36 місце (-3 позиції відносно результату показника за 2016 рік); 2018 рік – 33 місце (-3 позиції в порівнянні зі значенням показника 2017 року); 2019 рік – 32 місце (-1 позиція відносно результату показника за 2018 рік); 2020 рік – 33 місце (+1 позиція в порівнянні із результатом показника за 2019 рік); 2021 рік – 34 місце (+1 позиція відносно результату показника 2020 року); 2022 рік – 31 місце (-3 позиції в порівнянні зі значенням показника за 2021 рік).

Згідно даних, вказаних у «Global Innovation Index-2022» [2; 3], Україна посіла 57 місце серед 132 можливих позицій країн та їх економік. В табл. 1 наведено інформацію щодо місцерозташування України згідно результату загального показника GII-2022, а також результати його субпоказників – інноваційних компонент [2]. Отже, можна констатувати той факт, що за 2022 рік місцерозташування України за результатом показника GII (57 місце) погіршилося на -8 позицій, у порівнянні із результатом 2021 року (49 місце). Основною причиною виникнення такої ситуації можна вважати наявність повномасштабної війни в країні, що значно стримує всі процеси її розвитку та діяльності.

Таблиця 1

Загальний рейтинг України за показником GII та інноваційними компонентами протягом 2021-2022 років, позиція

Назва показника/субпоказника	Україна		
	2021 р.	2022 р.	Зміна (+; -)
GII	49	57	+8
Інституції	91	97	+6
Людський капітал та дослідження	44	49	+5
Інфраструктура	94	82	-12
Ринковість	88	102	+14
Ведення бізнесу	53	48	-5
Знання та технологічні винаходи	33	36	+3
Творчі винаходи	48	63	+15

Крім цього, варто представити і зміни позицій інноваційних компонент (субпоказників) показника GII протягом 2022 року у порівнянні їх результатів зі значеннями за 2021 рік. Так, результат інноваційної компоненти «інституції» за 2022 рік скоротився до 97 позиції (+6 щаблів) відносно результату отриманого в 2021 році – 91 місце. Значення компоненти «людський капітал та дослідження» за 2022 рік (49 місце) також погіршилося в динаміці (+5 позицій) у порівнянні із результатом цього показника за 2021 рік (44 місце). Результат компоненти «інфраструктура» протягом 2022 року має позитивну динаміку (-12 щаблів) та займає 82 позицію на противагу його результату в 2021 році (94 місце), що пояснюється, в основному, міжнародною фінансово-матеріальною підтримкою щодо забезпечення рівня функціонування країни за таких наявних воєнно-кризових умов її «життя» та «діяльності». Результат компоненти «ринковість» займає 102 місце за 2022 рік, що вказує на негативну її

динаміку (+14 щаблів) віддалення свого місцерозташування відносно займаної позиції протягом 2021 року (88 місце). Інноваційна компонента «ведення бізнесу» в 2022 році розташувалася на 48 місці, що є позитивним результатом (-5 щаблів) відносно отриманого її місцерозташування за 2021 рік (53 позиція). Результат компоненти «знання та технологічні винаходи» за 2022 рік знаходився на 36 місці, тобто є негативна тенденція збільшення (+3 щаблі) відносно позиції даного показника в 2021 році (33 місце). Показник «творчі винаходи» протягом 2022 року також має негативну динаміку росту (+15 щаблів), і як наслідок, – 63 місце в рейтингу відносно його результату за 2021 рік (48 позиція).

З проаналізованих та представлених результатів субпоказників – основних інноваційних компонент загального показника GII-2022, які займала Україна, більша половина із них має негативну динаміку зростання за 2022 рік відносно їхніх результатів, що отримані в 2021 році, особливо, це стосується показників «ринковість» (+14 щаблів) та «творчі винаходи» (+15 щаблів). Проте, є і позитивні зрушення результатів субпоказників у рейтингу GII: «інфраструктура» (-12 позицій) та «ведення бізнесу» (-5 позицій) тощо.

Також, потрібно зауважити, що позначка результату показника GII України є розташована на рівні 57 місця за 2022 рік (рис. 2) [2].

Рисунок 2. Загальний рейтинг результатів показника GII та його інноваційних компонент в Україні за 2022 рік, позиція

Примітка: сформовано на основі даних із джерела [2]

Це, в свою чергу означає, що результати місцезнаходження таких субпоказників в рейтингу як «знання та технологічні винаходи» (36 місце), «ведення бізнесу» (48 місце) й «людський капітал та дослідження» (49 місце), варто вважати як позитивні, адже, вони розміщуються нижче результату даної відмітки. А, от усі, вище розміщені результати інноваційних компонент від позначки – 57 позиція GII, мають уже негативну динаміку, особливо це стосується результатів таких субпоказників як: «інфраструктура» (82 позиція), «інституції» (97 позиція) та «ринковість» (102 позиція) тощо.

Доречно відмітити і про те, що хоча в 2022 році Україна й отримала дещо негативні результати в своєму рейтингу згідно значень інноваційних показників, основна причина такої наявної ситуації – це війна в країні, і, як наслідок цього, – наявність й поглиблення кризи та кризових явищ, все ж таки вона розташувалася на 4 місці серед 36 наявних країн із доходом, що є нижчим за середній, та зайняла 57 місце серед економік інших країн (табл. 2) [3].

Таблиця 2

Місцезрештування України в топ-10 серед 36 країн, що мають дохід нижче середнього рівня, протягом 2022 року, позиція

Місце в рейтингу	Назва країни	Загальний рейтинг
1	Індія	40
2	В'єтнам	48
3	Іран	53
4	Україна	57
5	Філіппіни	59
6	Марокко	67
7	Монголія	71
8	Туніс	73
9	Індонезія	75
10	Узбекистан	82

Перед Україною, на трьох перших позиціях даного рейтингу розмістилися такі країни як: Індія (40 місце), В'єтнам (48) та Іран (53 місце)4 після, розмістилися наступні країни в рейтингу, а саме: Філіппіни (59 позиція), Марокко (67 позиція), Монголія (71 позиція), Туніс (73 позиція), Індонезія (75 позиція) та Узбекистан (82 позиція). Натомість, в 2021 році Україні посідала 3 місце серед 34 країн, що мали

рівень доходу нижчий за середній, та займала 49 місце в загальному рейтингу в порівнянні із економіками інших країн (табл. 3) [1].

Таблиця 3

Місцерозташування України в топ-10 серед 34 країн, що мають дохід нижче середнього рівня, протягом 2021 року, позиція

Місце в рейтингу	Назва країни	Загальний рейтинг
1	В'єтнам	44
2	Індія	46
3	Україна	49
4	Філіппіни	51
5	Монголія	58
6	Республіка Молдова	64
7	Туніс	71
8	Марокко	77
9	Кенія	85
10	Узбекистан	86

Перші дві позиції в цьому рейтингу належали В'єтнаму (44 місце) та Індії (46 місце). Опісля України, в рейтингу розмістилися наступні країни: Філіппіни (51 позиція), Монголія (58 позиція), Республіка Молдова (64 місце), Туніс (71 позиція), Марокко (77 позиція), Кенія (85 позиція) та Узбекистан (86 позиція).

Для порівняння, в даному дослідженні варто подати і наступну важливу аналітичну інформацію. Так, в табл. 4 представлено топ-10 країн-лідерів з найкращими позиціями в рейтингу за 2022 рік [3] серед 48 країн із високим рівнем доходу.

Таблиця 4

Топ-10 країн-лідерів з найкращими позиціями в рейтингу за 2022 рік серед 48 країн із високим рівнем доходу, позиція

Місце в рейтингу	Назва країни	Загальний рейтинг
1	Швейцарія	1
2	Сполучені Штати Америки	2
3	Швеція	3
4	Об'єднане Королівство	4

5	Нідерланди	5
6	Республіка Корея	6
7	Сінгапур	7
8	Німеччина	8
9	Фінляндія	9
10	Данія	10

Дані, що представлені в табл. 5 відображають топ-10 країн-лідерів з найкращими позиціями в рейтингу за 2021 рік [1] серед 51 країни із високим рівнем доходу.

Таблиця 5

Топ-10 країн-лідерів з найкращими позиціями в рейтингу за 2021 рік серед 51 країни із високим рівнем доходу, позиція

Місце в рейтингу	Назва країни	Загальний рейтинг
1	Швейцарія	1
2	Швеція	2
3	Сполучені Штати Америки	3
4	Об'єднане Королівство	4
5	Республіка Корея	5
6	Нідерланди	6
7	Фінляндія	7
8	Сінгапур	8
9	Данія	9
10	Німеччина	10

Отже, незмінним лідером в даному рейтингу топ-10 протягом 2021-2022 років залишається Швейцарія (1 місце), також незмінне четверте місце в цьому рейтингу належить Об'єднаному Королівству (4 місце). Не змінюється й сама десятка основних лідерів рейтингу, вони тільки дещо міняються своїми позиціями протягом останніх двох років.

Не дивлячись на дещо «негативний» інноваційний стан України, варто зосередитися на тих існуючих позитивних моментах, що відображаються насамперед у майбутніх її можливостях. Адже, не враховуючи воєнний стан, що присутній в країні вже протягом півтора року, все ж її населення значно зуміло й надалі продовжувати підтримувати «життєздатність» своєї країни на досить високому рівні включаючи всі ті негативні фактори, які є на даний час.

Слід відмітити і те, що протягом останніх декілька років поспіль, сфері інноваційної діяльності, зокрема інноваційному розвитку, що переважно був представленим різного роду стартапами, надавалася доволі значна увага [8], і в більшості така підтримка проявлялася саме від державних структур. Ще одним із потужних заходів, що були ініційовані державою, стало створення та започаткування активної діяльності Українського фонду стартапів, який відразу зайняв вагоме місце в бізнес-середовищі країни. Також, державою було забезпечено значущу підтримку щодо реалізації та запуску окремих бізнес-інкубаторів та акселераторів (понад десять); Львівської школи стартапів. Держава здійснювала певні заходи щодо піару та ефективного просування інших, необхідних у цій справі, ініціатив, що, в основному, були направлені на якісне просування саме стартапів для бізнес-системи. А, якщо ще до цього всього додати надані приватні інвестиції як, наприклад «Unit.City», а також ще від цілої низки представників великих потужних холдингів, великої кількості активних посередників від інноваційних екосистем й від спеціальних бізнес-об'єднань тощо, то все це, в підсумку, ефективно посприяло створенню досить великого рівня хайпу щодо діяльності стартапів в Україні. Взагалі, наявність хайпу як і в хорошому сенсі цього явища, так і в негативному, є необхідним та бажаним моментом, що зможе забезпечити якісний піар, який завжди потрібен в сучасному бізнес-світі за будь-яких умов.

Втім, стає очевидним і той факт, що даний прогрес і є основною причиною того, що Україна знаходиться в позиції між «не зовсім бідними, але й не багатими» країнами світу. Тому, як наслідок, виникають наступні головні запитання: «Чи зможуть змінити всі ці прикладені зусилля наявну картину держави щодо стану застосування та впровадження інновацій в її сферах промисловості?» та «Чи зможуть зміцнитися національні інституції щодо інноваційного розвитку та покращитись стан інфраструктури, тобто всі ті інноваційні компоненти, згідно результатів яких (вказаних в GII) Україна займає низькі щаблі?».

Дана отримана ситуація в країні щодо загального стану її інноваційності може істотно покращитись лише за умов впровадження ефективних управлінських рішень разом із поєднанням сучасних моделей бізнес-концепцій та бізнес-механізмів, що будуть зосереджені на даному напрямі. Особливо, ця ситуація стосується стану інноваційності саме промислових стартапів, а також МСП, адже, вони, на

жаль, характеризуються суттєвою маргінальністю, яку потрібно кардинально виправляти в найближчому часі.

Отже, основними причинами [8] відставання в забезпеченні необхідного рівня щодо інноваційної діяльності в Україні є наступні. Так, першою серед них виступає, так звана, «негласна стратегія «зняття вершків». Суть якої в даному напрямі полягає в тому, що дійсні лідери стартапів щодо екосистеми завжди як застосували, так і на далі будуть застосовувати такі заходи, які не потребують вкладення капітальних інвестицій в інфраструктуру інновацій (наприклад, лабораторії разом із необхідним обладнанням, спеціальні центри R&D, необхідні наукоємні розробки тощо), тут всього-на-всього є достатнім просто створювати «хороші» та сучасні ідеї, а також для їх ефективного втілення та реалізації потрібно мати високопрофесійних фахівців, у більшості, програмістів та веб-дизайнерів. Дальше відбувається масштабування нового софту для реалізації на глобальних ринках. Саме тому, завжди попереду, а також й з доволі великим відривом будуть застосовуватися різноманітні програмні розробки, особливо, в тих секторах, що «покривають», так звані, масові ринки й вміють досить швидко масштабуватися, сюди відносять: торгівлю; фінанси; охорону здоров'я; автоматизацію бізнес-процесів для будь-яких галузей та сфер тощо. Існуючий та наявний рівень хайпу, що створений навколо різного роду стартапів, однозначно є націленим на отримання певних результатів показників, в своїй більшості, на кількісні показники, тобто скільки саме стартапів було реалізовано в країні зокрема, та й у світі в цілому, на противагу, оцінці показників, що відображали б конкретно отриманий результат від впровадженості та реалізованості стартапів в економіку країни.

Все це відбувається тому, що, згідно здійснених досліджень, загальний їх вклад в економіку країн залишається надто мізерним, проте, і не тільки від самих стартапів. Уся галузь ІТ-індустрії, згідно проведеної оцінки фахівцями Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ) відображає те, що вона розташовується приблизно аж на 92 позиції щодо свого вкладу для забезпечення промислового заростання із 100 представлених країн світу. І хоча, даний результат датовано ще як у 2018 році, проте, відтоді ВЕФ не оновлював результати цих індексів, тому, можна зробити припущення, що нові результати мали б покращитися в динаміці, але, із врахуванням їх незмінності, скоріш за все не надто суттєво, адже, конкретних ознак, щоб вказували на такі суттєві зміни не спостерігається.

І тут, мова йде не тільки про венчурні фонди, що є, в своїй більшості, орієнтованими на сучасні ІТ-стартапи. Наприклад, діяльність приватного парку «Unit.City» також націлена на такий вид стратегії, адже, його головний інкубатор «Indax» є однозначно орієнтованим на застосування простих та високотиражованих інновацій в різні галузі та сфери промисловості. Крім цього, згідно такого підходу його діяльності тут проглядається реалізації стратегії швидкої окупності.

Проте, потрібно розуміти й те, що «справжні» та дієві інноваційні розробки, в своїй переважній більшості, щодо ефективності застосування та реалізації в промисловості повинні займати певний період (в більшості декілька років, так як вони є переважно довгостроковим планом) своєї розробки, а тому вони дуже рідко можуть відповідати саме критеріям масштабованості й високого тиражування, адже, кожне виробництво в будь-якій галузі та сфері промисловості є певного роду унікальним.

Тому, дана стратегія щодо забезпечення швидкого повернення вкладених інвестицій є зрозумілою для приватних інвесторів, але в своєму чистому вигляді вона, згідно із українськими умовами (наявність застарілої та, інколи, узагалі відсутньої необхідної інфраструктури) щодо розробок, направлена на застосування єдино можливої стратегії, тобто, стратегії «зняття вершків» із того що є в першу чергу, й мова тут про наявність людського капіталу.

Другою причиною в даній ситуації виступає наявність слабого фокусу на «Deer-Tech», промислові стартапи, а також й інноваційні МСП. Отже, ще однією із вагомих причин щодо орієнтації стартапів на чистий софт виступає наявність слабого рівня фінансування складних й наукоємких розробок (категорії «Deer-Tech» стартапів), що виникає як наслідок наявності взагалі слабого фокусу в усіх стейкхолдерів цієї сфери. Адже, зрозуміло, що все дороге та складне, потребує для своєї розробки та впровадженості значно більшого рівня вкладень. Тому, й традиційним вже стало те, що всі стартапи, а також й промислові МСП, серед своїх наявних основних перешкод щодо власного інноваційного розвитку вказують на наявність цього фактору – відсутності достатнього рівня фінансування. Проте, необхідні, для реалізації такої мети, спеціальні фонди підтримки інновацій є, причому доволі значні в своєму роді. Суть же ж наявної проблеми полягає в дещо іншому: національні компанії не використовують їх так як це необхідно, тобто, і недостатньо, і не ефективно.

Ще однією із таких причин є відсутність необхідного рівня інвестицій для забезпечення та підтримки інноваційної інфраструктури в цілому. Адже, якщо ж інвестиційні ресурси для забезпечення здійснення розробок є, то от для підтримки інфраструктури, лабораторій, а також й обладнання або ж відсутні, або ж практично відсутні. Що стосується України, то вона немає жодної справжньої «Testbed», тобто певних спеціальних стендів, що є значно знаменитими в Індустрії 4.0, за допомогою яких здійснюється тестування та експериментувати зі складними апаратно-програмним розробками, включаючи штучний інтелекту (ШІ), та інші важливі сучасні технології.

Вартість цих, так званих, стендів складає понад 1 млн. дол. США, тому й не дивно, що приватні інвестори не зацікавлені в їх фінансуванні, адже, це є дуже затратною справою. Як показує міжнародна практика розвинутих країн, такі стенди, а також й цілі комплекси необхідних лабораторій тощо формуються та створюються за допомогою та сприянням держави та уряду. Це пояснюється тим, що вони виступають важливими та ключовими елементами інфраструктури спеціальних центрів здійснення прикладної експертизи, що орієнтовані на ті чи інші прикладні сектори тощо. Окремою категорією такого центру являється «Digital Innovation Hubs» (DIHs), яких в Україні налічується всього тільки три, проте, діючими є лише два із них, на противагу тому, що в ЄС їх налічується понад 600 штук. Тому, стає зрозуміло, що про ніякі інвестиційні вкладення в забезпеченість підтримки їхньої інфраструктури не йдеться взагалі, адже, на разі немає нікого зацікавленого в країні щодо розвитку цієї інноваційної складової.

Доцільно зазначити і про існуючий стан інвестиційної привабливості в Україні станом на 2022 рік. Так, згідно проведених опитувань фахівцями Європейської бізнес асоціації [7] на початку 2023 року, було отримано наступні результати щодо стану інвестиційної привабливості України протягом 2022 року, а саме:

1) за першу половину 2022 року результати опитувань щодо інвестиційного клімату країни були такі: по 2,0 % від опитаних заявили про те, що клімат є дуже сприятливим та досить сприятливим, відповідно; 9,0 % опитаних зазначили про його нейтральність; 34,0 % опитаних відмітили його стан як скоріш несприятливий; 53,0 % опитаних із упевненістю зазначили про вкрай несприятливий стан інвестиційності;

2) за другу половину 2022 року результати опитувань щодо інвестиційного клімату країни були наступними: 5,0 % від опитаних заявили про те, що клімат є досить сприятливим; 8,0 % опитаних зазначили про його нейтральність; 50,0 % опитаних відмітили його стан як несприятливий; 37,0 % опитаних зазначили про вкрай несприятливий стан інвестиційності.

Крім цього, в загальному, 46,0 % опитаних вважають, що дана ситуація щодо незмінності інвестиційного клімату в країні залишиться протягом всього 2023 року, 32,0 % опитаних очікують подальшого погіршення інвестиційного клімату, натомість, 22,0 % опитаних сподіваються та очікують певного покращення щодо стану інвестиційності країни.

Також, проведені опитування відображають і наступні тенденції щодо того чи буде все ж таки вигідно новим інвесторам (донорам) вкладати фінансові ресурси в Україну, а саме: 17,0 % опитаних із впевненістю заявили, що «так»; 49,0 % опитаних вважають, що «ні»; 34,0 % опитаних – «важко відповісти».

Найвагомішими негативними факторами для стану інвестиційності України є: наявність російської військової агресії; здійснення атак на енергетичну систему країни; наявність корупції; наявність слабкої судової системи; пошкодженість потужностей держави, основного фонду бізнесу та інфраструктури.

Проте, 99,0 % опитаних різного роду міжнародних компаній із впевненістю заявили про те, що не перестануть здійснювати свою діяльність на території України, на противагу, лише 1,0 %, що висловив «ні». А, також, 63,0 % опитаних міжнародних інвесторів та донорів зазначили про подальше інвестування України під час війни, на противагу, 37,0 %, які зазначили «ні».

Наявність слабого рівня підтримки екосистемних фахівців, а також відсутність єдності між ними, теж є доволі вагомою причиною, що здійснює негативний вплив на інноваційний стан країни та її галузей. Варто зауважити, що всі наявні в Україні її інноваційні складові як держави, а саме: громадський сектор; експертне середовище; бізнес-об'єднання, є в достатній мірі розвинутими, що характеризується їх якістю та креативністю. Тому, як наслідок цього, в країні є величезна кількість різноманітних ініціативних фахівців інноваційного спрямування. Проте, наявність цих сильних сторін, у деяких випадках повністю нівелюється слабкими, як от, наприклад, фрагментарністю прикладених зусиль або ж відсутністю консолідації, а також не-

обхідного виду стратегії. Крім цього, глобальною слабкою стороною є те, що в Україні не створено дієвої єдиної «інноваційної» стратегії на рівні держави, яка б сприяла розвитку інноваційної діяльності в усіх напрямках, сферах та галузях в цілому.

Із цього всього випливає і те, що доволі багато державних стейкхолдерів, а також й міжнародних донорів не розуміють важливості ролі певних організацій інноваційного спрямування, які в підсумку можуть забезпечити позитивний рівень розвитку інновації для значної підтримки бізнес-середовища країни.

Причина відсутності єдності пріоритетів й стратегії розвитку [8] також забезпечує негативний вплив для розвитку інноваційної діяльності в державі. А тому, всі, вище перелічені фактори, виступають як один негативний наслідок – це відсутність необхідної стратегії інноваційного розвитку. Звичайно, можна багато що коментувати, а також наводити безліч різноманітних прикладів, проте, факт залишається фактом, – необхідних та діючих стратегій щодо забезпеченості й всесторонньої підтримки розвитку в сферах: інновацій, діджиталізації, промисловості та й розвитку МСП тощо, в Україні не було ще і до початку повномасштабної війни. Проте, вже ж окремі елементи щодо такої «інноваційної» стратегії були представлені та описані в проєкті Національної економічної стратегії 2030.

В цілому, всі проблеми, що існували в сфері інноваційної діяльності ще до початку повномасштабної війни, лише збільшилися в рази із її настанням. Адже, ця війна принесла із собою повне знищення для тих осередків бізнесу, що саме розпочинав лише свій розвиток, змусила перебудовувати існуючі види діяльності в напрямку забезпечення обороноздатності країни, хоча даний момент варто трактувати і як одну із вагомих позитивних сторін щодо стану інноваційності бізнесу, в основному, розуміючи необхідність виготовлення нових технологій тощо. Тобто, відбулася, та й на далі відбувається трансформація всієї бізнес-системи в кардинально новому напрямі, включаючи й інновації.

Проте, це процес надзвичайно складний, але дуже необхідний для держави. Також, наявність війни в країні, забезпечила їй величезну та значну увагу, а також надала потужну підтримку від ЄС, США та ряду міжнародних спільнот. Тому, навіть за таких значних кризових умов, в яких перебуває Україна зараз, їй відкрилося чимало різноманітних та, заодно, актуальних можливостей для здійснення свого розвитку.

Інновації для країни, яка перебуває в стані війни, виступають на кшталт можливості розвитку, адже, кризові часи потребують «виживання», яке можливе тільки завдяки впровадженню чогось кардинального нового. Тому, поняття «криза» та «розвиток», за таких умов, є надзвичайно взаємопов'язаними між собою та потребують доповнення одне одного. Проте, наявність війни в країні відображає «свої» специфічні інноваційні підходи, які, в основному, будуть відображатися саме в тих технологіях, що будуть направлені на обороноздатність країни. А, отже, зміни в системі впровадження та реалізації інновацій та інноваційної діяльності в країні однозначно будуть та характеризуватимуться суттєвими змінами щодо підходів їх застосування в кризові часи на противагу мирним. Адже, тут основний аспект вже буде акцентовано на механізмі забезпечення та підтримки безпеки на рівні держави тощо. Крім цього, іншим, не менш важливим моментом буде й те, що необхідно постійно здійснювати підтримку «життєзабезпеченості» населення країни, яке проживає в умовах воєнного стану, а це також потребує багатьох зусиль. Тому, враховуючи наявну ситуацію, варто розуміти, що інновації для України будуть одним із головних джерел підтримки її функціонування та розвитку в цілому.

Висновки.

Проведене дослідження, перш за все, відображає наступні отримані важливі результати щодо стану інноваційності в Україні протягом наявності воєнного періоду, а саме: для 31,0 % опитаних керівників вітчизняних підприємств запровадження інновацій у своїй діяльності виступає взагалі неактуальним завданням сьогодення; за час ведення військових дій аж 42,0 % вітчизняних підприємств змушені були скоротити власні видатки на забезпечення підтримки інноваційної діяльності; натомість, 73,0 % вітчизняних підприємств відчують гостру потребу у застосуванні та ефективній реалізації різного роду спеціальних довготермінових програм для забезпечення підтримки діяльності та якісного функціонування їхньої галузі в цілому; 41,0 % національних підприємств потребує застосування, так званих, фіскальних стимулів щодо забезпеченості стимулювання власної інноваційної діяльності на перспективу.

Підсумовуючи усе, вище викладене, варто наголосити на тому, що державна підтримка разом із міжнародними програмами та міжнародним досвідом щодо забезпеченості як розвитку, так і ефектив-

ного функціонування національних підприємств на основі здійснення інноваційної діяльності виступає на даний час надзвичайно важливим та доволі актуальним завданням.

Література:

1. Global Innovation Index 2021. Tracking Innovation through the COVID-19 Crisis. (2021). 226 p. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2022-en-main-report-global-innovation-index-2022-15th-edition.pdf>. (дата звернення: 05.07.2023 р.).
2. Global Innovation Index 2022. UKRAINE. (2022). 14 p. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_2000_2022/ua.pdf. (дата звернення: 05.07.2023 р.).
3. Global Innovation Index 2022 What is the future of innovation-driven growth? (2022). 266 p. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2021.pdf. (дата звернення: 06.07.2023 р.).
4. European Innovation Scoreboard 2022. (2022). 102 p. URL: <http://nzz-files-prod.s3-website-eu-west-1.amazonaws.com/2023/01/09/605b0eae-a0a7-4763-9026-53d0f2f752c5.pdf>. (дата звернення: 07.07.2023 р.).
5. Ангел Є. (29.05.2023 р.). Інновації під час війни – чи на часі? URL: <https://www.clusters.org.ua/blog-single/innovatsiyyi-pid-chas-viyny/>. (дата звернення: 09.07.20203 р.).
6. Ангел Є. (12.06.2023 р.). Інновації під час війни не на часі, але як без них відновити країну? URL: <https://zn.ua/ukr/macroeconomics/innovatsiiji-pid-chas-vijni-ne-na-chasi-ale-jak-bez-nikh-vidnoviti-krajynu.html>. (дата звернення: 09.07.20203 р.).
7. Індекс інвестиційної привабливості України (2-ге півріччя 2022 року): Європейська бізнес асоціація. URL: https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2022/12/EBA-InvestIndex_2H-2022_UA.pdf. (дата звернення: 12.07.2023 р.).
8. Юрчак О. (12.08.2022 р.). Інноваційний розвиток в промисловості – що має змінити війна? URL: <https://www.industry4ukraine.net/publications/innovacijnyj-rozvytok-v-promyslovo-sti-shho-maye-zminyty-vijna/>. (дата звернення: 10.07.2023 р.).